

UDVIKLING OG ANALYSE

En anmeldelse af Martin Lotz: *Udvikling og analyse. Teorien bag psykoanalytisk psykoterapi.*
Hans Reitzels Forlag, 2000; 269 sider.

Gert Rønsby

I sit forord taler Martin Lotz om psykiatrien som et babelstårn. Han ser den som et uendelighedsprojekt, hvor mange forskere har lagt sten på sten. Men som i den oprindelige babelshistorie forstår heller ikke disse bygningsarbejdere hinanden. De taler mange sprog. De tre vigtigste er neurofysiologisk, empirisk psykologisk og psykoanalytisk. Hans bog skal så tjene til at gøre terapeuter fortrolige med disse sprogs grundlæggende træk. Han selv er mest fortrolig med det psykoanalytiske sprog, og bogen virker da også som en bestræbelse på at forsone og forene psykoanalysen med de to andre synsmåder.

Han har tre væsentlige påstande, som han forfølger gennem bogens tekst:

1. Der er tale om tre forskellige typer videnskab, som ikke indbyrdes kan oversættes til hinandens sprog.
2. Psykoanalysen er en selvstændig og nødvendig videnskab, hvis område er menneskers subjektive oplevelser af deres verden under hensyntagen til den frie vilje.
3. Psykoanalysen er under forandring, den har gennemgået et paradigmeskift bort fra driftslæren og hen imod en forståelse, efter hvilken den mentale og den naturvidenskabelige opfattelse er to sider af samme sag.

Det er som om han taber den tredje part af syne i denne opstilling. Skal den empiriske psykologi slås sammen med naturvidenskaben, eller skal den på hold med psykoanalysen? Hans tredje punkt leder tanken hen på Fichtes filosofi, der som sin forståelse har det sjælelige og det materielle som to sider af samme sag. Uadskilleligt bundet sammen og evigt adskilt som for- og bagside af en mønt. Denne såkaldte objektive idealisme synes

at være M.L.'s standpunkt, hvilket han senere bekræfter, om end han refererer til Spinoza.

Det er velgørende efter lang tids ørkenvandring med mere eller (især) mindre kompetente kommentatorer til Freuds forbryderiske levned og hans teoriens djævelskab igen at møde en sagligt diskuterende, ærligt sandheds-søgende praktiker, der ved, hvad det handler om, når man står med mennesker, der søger hjælp i deres nød. Han vil dog ikke skrive en egentlig lærebog, men snarere diskutere nogle centrale emner. Det kan i det hele taget være lidt vanskeligt at genrebestemme hans bog. Dens fortjeneste ligger mest deri, at den tager de omtalte centrale emner op til diskussion, og viser hvilke vanskeligheder, der forbinder sig med dem. Det er emner, som vi ikke så tit diskuterer eksplicit, men som altid er til stede og aktive i det arbejde, vi udfører i samarbejde med vore klienter. Eksempler: Er den psykoanalytiske psykologi en en-personers eller en to-personers psykologi? ML's svar er, at den i stigende grad ses som en to-personers psykologi med de teoretiske konsekvenser, der følger heraf. Er regressionen afgørende for analysen? Er det vigtigt at genopleve og gennearbejde barndomsminderne eller kan man – som flere retninger hævder – helt holde sig til her og nu. Hvordan skal vi forstå overføringen? Hvordan bør vores moralske holdning til analysens materiale være? Skal vi være engagerede eller neutrale?

Bogen er god at bruge i supervisionssammenhæng. I forbindelse med det at indføre fagets novicer i den komplicerede handleverden, de skal gøre sig fortrolige med, er det relevant at få drøftet alle de mange tvivls- og konfliktspørgsmål, som analyse og terapi er så rige på. Her bliver spørgsmålene sat ind i en meningsfyldt sammenhæng, og forbindelsen til de fagområder, psykologen stifter bekendtskab med under uddannelsen, er sikret.

En personlig indvending drejer sig om ML's brug af begrebet »fri vilje«. I stedet for fri vilje vil jeg helst arbejde med »valgfrihed mellem en række handlemuligheder«. Efter en vellykket terapi/analyse er antallet af handlemuligheder forøget og valget imellem dem gjort smidigere.

En lidt anden sag er den almene brug af begreberne patient og terapi. At de bruges her er let forståeligt, da ML jo er psykiater og skriver som sådan. Men i øvrigt er den ureflekterede brug af gloser, der indikerer patologisk sammenhæng, betænkelig. Om end psykoanalysen er effektiv ved afhjælpningen af en lang række psykiske lidelser, er det dog et spørgsmål, om det er her analysen har sit egentlige hovedområde og sin eksistensberettigelse. Snarere findes dette i den personlige udvikling hos den enkelte, der ønsker at overskride de begrænsninger, som hans samtid og hans opvækstvilkår har sat for ham.